

ปลดล็อกงานวิจัย

พระราชบัญญัติส่งเสริมการใช้ประโยชน์
ผลงานวิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2564

สิทธิที่นักวิจัยควรรู้ • ขั้นตอนที่ต้องทำ • ความใหม่

ว่าที่พันตรี ดร.ศรัณย์ อมาตยกุล
นักกฎหมายและนักวิจัย

วันนี้ใครเป็นเจ้าของงานวิจัย

แล้วใครได้ประโยชน์บ้าง?

แผนที่การเดินทาง

6 คำถามที่เราจะเดินทางไปด้วยกัน

1

ปัญหาอยู่ที่คุณภาพงานวิจัย
หรืออยู่ที่สิทธิในผลงานวิจัย

2

ประเทศผู้นำนวัตกรรมเคยพบ
ปัญหาเดียวกัน เขาทำอย่างไร

3

TRIUP Act เปลี่ยนอะไรในชีวิต
ของนักวิจัยไปบ้าง

4

ได้สิทธิมาแล้ว
จะเริ่มนับเวลาอย่างไร

5

จากสิทธิบัตร 1 ใบ
สร้างรายได้ได้อย่างไร

6

กฎหมายบังคับใช้มา 4 ปีแล้ว
ทำไมจึงยังไม่เห็นผลที่ชัดเจน

1

ปัญหาอยู่ที่คุณภาพงานวิจัย
หรืออยู่ที่สิทธิในผลงานวิจัย

ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

168,100 ล้านบาท

ค่าใช้จ่ายวิจัยและพัฒนา
ทั่วประเทศ ปี 2566

ลดลงร้อยละ 16.5

220,629 คน

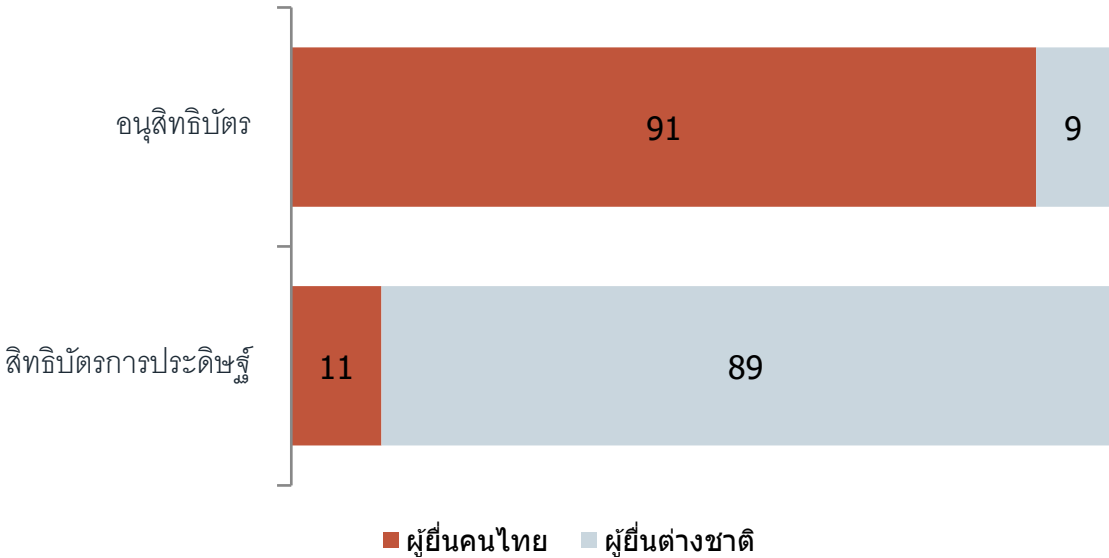
บุคลากรวิจัยและพัฒนา ปี 2566

ลดลงร้อยละ 9

สนามที่ใช้แข่งขันทางเทคโนโลยีจริงคือสิทธิบัตรการประดิษฐ์
ในสนามนั้นเราแทบไม่อยู่ในการแข่งขัน ส่วนสนามที่คุ้มครอง
สั้นกว่าและตรวจสอบน้อยกว่า เรายึดครองเกือบทั้งหมด

ร้อยละ 11 คือสัดส่วนผู้ยื่นคำขอทั่วประเทศ ไม่ใช่ตัวเลขเฉพาะมหาวิทยาลัย
ที่มา: กรมทรัพย์สินทางปัญญา, วช.

ปี 2568 คำขอสิทธิบัตรการประดิษฐ์ 8,386 คำขอ — สัดส่วนผู้ยื่น (ร้อยละ)

ทำไมถึงเป็นเช่นนั้น

1

รัฐให้ทุนวิจัยต่อเนื่องทุกปี

ผ่านหน่วยบริหารจัดการทุนหลายหน่วย

2

สัญญารับทุนก่อนปี 2565 เขียนให้ผลงานตกเป็นของผู้ให้ทุน

มาจากข้อสัญญาล้น ๆ ไม่ใช่กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา

3

ผู้ให้ทุนเป็นหน่วยงานงบประมาณ

ไม่มีหน้าที่ ไม่มีคน ไม่มีแรงจูงใจไปหาผู้ซื้อเทคโนโลยี

4

คนที่รู้จักเทคโนโลยีดีทีสุดคือนักวิจัย

ในโครงสร้างเดิม นักวิจัยไม่มีสิทธิเอาผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้เท่าที่ควร

สิทธิไปอยู่กับคนที่ไม่มีความสนใจจะใช้ ส่วนคนที่มีแรงจูงใจกลับไม่มีสิทธิ
นี่คือปัญหาการวางสิทธิผิดที่ผิดทาง ไม่ใช่เรื่องของคุณภาพงานวิจัย

Global Innovation Index 2568

44

เวียดนาม

45

ไทย

อันดับ Global Innovation Index 2568

เวียดนามนำไทย 1 อันดับ และมีแนวโน้มทั้งทางไทยมากขึ้นเรื่อยๆ

ไทยได้รับการจัดเป็น innovation overperformer เป็นปีที่ 11
แปลว่าเราทำได้เกินระดับที่ขนาดเศรษฐกิจของเราควรทำได้

- 1 ปัญหาอยู่ที่สิทธิไปอยู่กับคนที่ไม่ได้ใช้
- 2 สาเหตุของเรื่องนี้คือข้อสัญญา ไม่ใช่กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา
- 3 การแก้ที่ตัวผู้ถือสิทธิ คือการแก้ที่สาเหตุ

ที่มา: WIPO Global Innovation Index 2025

2

ประเทศผู้นำนวัตกรรมเคยพบปัญหาเดียวกัน เขาทำอย่างไร

3 ชั้น — ต้นแบบ / ใครทำตาม / ได้ผลจริงหรือไม่

เหรียญมี 2 ด้าน

Bayh–Dole Act 1980

ต้นแบบของกฎหมายกลุ่มนี้

น้อยกว่า 5%

สิทธิบัตรจากทุนรัฐที่อนุญาต
ให้ใช้สิทธิจริง ก่อนปี 1980

1

เปลี่ยนผู้ถือสิทธิ

จากผู้ให้ทุนเป็นเจ้าของสู่ ผู้รับทุนสามารถเลือกเป็นเจ้าของได้

2

เกิดโครงสร้างรองรับ

หน่วยถ่ายทอดเทคโนโลยีในมหาวิทยาลัย บริษัท spin-off และคลัสเตอร์

3

แต่รัฐไม่ปล่อยมือ

คง march-in rights ไว้ ดึงสิทธิกลับได้ถ้าไม่นำไปใช้ประโยชน์ตามสมควร

จำคำว่า march-in ไว้ — แล้วเราจะกลับมาดูว่ากฎหมายไทยเขียนเรื่องนี้ต่างออกไป และทำอะไร

ไม่ใช่แค่อเมริกา

แนวคิดนี้แพร่กระจายไปทั่วโลก แล้วก็มาถึงไทยในที่สุด

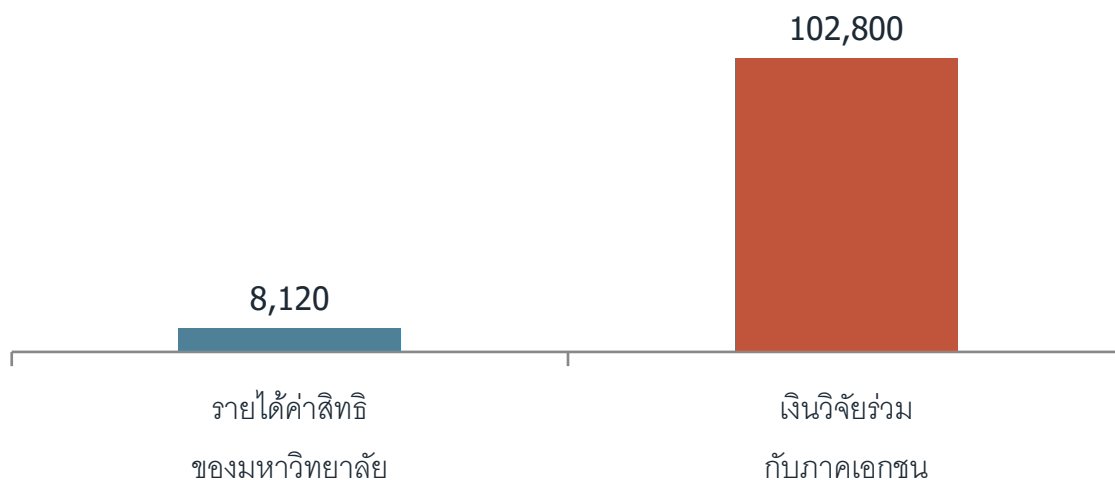
1980	สหรัฐอเมริกา	Bayh–Dole Act	ไทยช้ากว่า 41 ปี
1998–99	ญี่ปุ่น	TLO Act + Japanese Bayh–Dole	ไทยช้ากว่า 22 ปี
2000	เกาหลีใต้	Technology Transfer Promotion Act	ไทยช้ากว่า 21 ปี
2009	ฟิลิปปินส์	Republic Act 10055	ไทยช้ากว่า 12 ปี
2021	ไทย	TRIUP Act	

อีกรุ่นหนึ่ง — เยอรมนี เดนมาร์ก ออสเตรเลีย นอร์เวย์ ฟินแลนด์ ทอยยยกเลิก professor's privilege ช่วงปี 2000–2007 เพื่อย้ายสิทธิไปมหาวิทยาลัย

ผลลัพธ์

ญี่ปุ่น ปีงบประมาณ 2566 (ล้านบาท)

ต่างกัน 12 เท่า

ญี่ปุ่นไม่ได้สำเร็จจากการขายสิทธิบัตร แต่สำเร็จจากการดึงเอกชนเข้ามาวิจัยร่วม สิทธิบัตรเป็นแค่บัตรผ่านไม่ใช่ตัวสินค้า

9,299 ฉบับ

สัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิ สหรัฐฯ ปี 2566

25,124 รายการ

การรายงานสิ่งประดิษฐ์เข้าระบบสหรัฐฯ ในปีเดียวกัน

5,074 บริษัท

บริษัทที่เกิดจากมหาวิทยาลัยญี่ปุ่นรวมสะสม

ไทย ยังไม่พบรายงานผลการดำเนินงานสาธารณะ

สหรัฐฯ มีรายงาน AUTM ตั้งแต่ปี 1991 ญี่ปุ่น เกาหลี จีน สำรวจทุกปี — สิ่ง que ทุกประเทศทำก่อนจะเห็นผล คือการวัดผล

การดำเนินการอีกด้าน

นอร์เวย์ยกเลิก professor's privilege ปี 2003 ย้ายสิทธิไปให้มหาวิทยาลัยถือข้างมาก

-50%

อัตราการตั้งธุรกิจ
ของนักวิจัยมหาวิทยาลัย

-50%

อัตราการยื่นสิทธิบัตร
ของนักวิจัยมหาวิทยาลัย

ลดลง

คุณภาพของทั้งสตาร์ทอัพ
และสิทธิบัตรที่เกิดขึ้น

Hvide & Jones, American Economic Review (2018)

- 1 โลกนี้เหมือนกันทั้งโลก มีผลงาน แต่ไม่มีใครถือสิทธิพร้อมแรงจูงใจ
- 2 แนวทางแก้ไขคือย้ายสิทธิ แต่กรณีนอร์เวย์แสดงว่าย้ายผิดที่ ก็ทำให้แย่ลงครึ่งหนึ่ง
- 3 สิ่งที่ต้องตัดสินคือแรงจูงใจของผู้ถือสิทธิ และการวัดผลอย่างต่อเนื่อง

3

TRIUP Act เปลี่ยนอะไร ในชีวิตของนักวิจัยบ้าง

การบังคับใช้

8 พ.ย. 2564

ประกาศราชกิจจานุเบกษา

6 พ.ค. 2565

วันที่มีผลใช้บังคับ

7 พ.ค. 2565

วันที่ท่านต้องจำ

กฎหมายฉบับนี้ใช้กับโครงการที่ได้รับทุนตั้งแต่วันที่ 7 พฤษภาคม 2565 เป็นต้นไป จากหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยบริหารจัดการทุนที่มีหน้าที่ให้ทุนวิจัย

1 494 เสียง

ผ่านที่ประชุมร่วมรัฐสภา 17 กันยายน 2564 แทบไม่มีเสียงค้าน

2 23 มาตรา

ทั้งฉบับ สั้นมากสำหรับกฎหมายที่เปลี่ยนโครงสร้างขนาดนี้

3 ไม่มีบทเฉพาะกาล

สัญญาที่เซ็นก่อนวันบังคับใช้ ยกกฎหมายนี้ไปอ้างไม่ได้

ไม่ใช้บังคับกับอะไรบ้าง

มาตรา 4

- (1) การวิจัยเพื่อพัฒนางานตามหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐเอง
- (2) คนต่างด้าวซึ่งไม่มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร
- (3) อาวุธยุทโธปกรณ์ เทคโนโลยีทางทหาร และการป้องกันประเทศ
- (4) งานวิจัยที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อมวลมนุษยชาติ หรือเป็นพื้นฐานสำคัญของการวิจัยอื่น — ต้องประกาศก่อนทำสัญญาให้ทุน
- (5) ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

— ทุนที่มหาวิทยาลัยให้จากเงินรายได้ของตัวเอง ไม่อยู่ใต้ พ.ร.บ. นี้ (มาตรา 10 วรรคสอง) ให้ดูที่มาของเงินเป็นหลัก

กลไกการทำงาน

มาตรา 6 — จุดที่แข็งที่สุดในเชิงกฎหมายของทั้งฉบับ

ข้อกำหนดในสัญญาให้ทุน

ที่แตกต่างจากระเบียบ กสว.

เป็นโมฆะ

ข้อกำหนดในสัญญาจ้างช่วง

ที่ให้ความเป็นเจ้าของตักแก่ผู้รับจ้างช่วง

เป็นโมฆะ

โมฆะเฉพาะข้อนั้น ไม่กระทบสัญญาทั้งฉบับ — สัญญายังอยู่ เงินยังโอน โครงการยังเดิน

กฎหมายฉบับนี้ไม่ได้แก้ พ.ร.บ.สิทธิบัตร ไม่ได้แก้ พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ และไม่ได้แก้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

แต่เปลี่ยนความเป็นเจ้าของผลงานวิจัยทั้งระบบได้ เพราะไปตัดที่เส้นเลือดใหญ่ คือข้อสัญญา และเปลี่ยนทันทีโดยผลของกฎหมาย ไม่ต้องเจรจาแก้สัญญาครั้งละฉบับ ไม่ต้องฟ้องศาลเป็นรายคดี

1 พ.ร.บ. กับกฎหมายลูก 14 ฉบับ

กฎหมายลูกที่ควรทราบมี 4 ฉบับ

14

ฉบับลำดับรอง

7 : 7

สภานโยบาย อววน. : กสว.

0

พระราชกฤษฎีกาและกฎกระทรวง

1 ระเบียบว่าด้วยการกำหนดข้อสัญญาที่เป็นสาระสำคัญของสัญญาให้ทุน

2 ระเบียบว่าด้วยการเปิดเผย ความเป็นเจ้าของ และการโอนผลงาน

3 ระเบียบว่าด้วยการบริหารจัดการ การใช้ประโยชน์ และการรายงาน

4 ระเบียบว่าด้วยการจัดสรรรายได้ให้แก่นักวิจัย

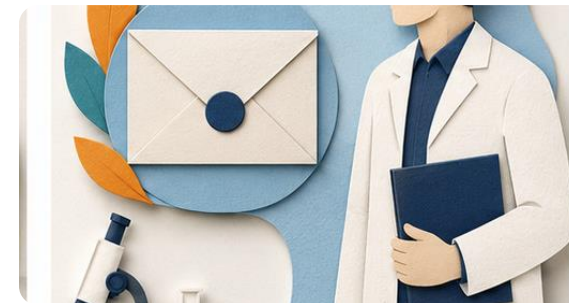
ฉบับที่ทำให้มาตรา 6 มีผล

รองรับมาตรา 7 ถึง 9 — หัวใจของทั้งระบบ

ที่มาของกำหนด 2 ปี และเกณฑ์ร้อยละ 50

รองรับมาตรา 14 — เรื่องเงินของท่าน

**ออกครบถ้วนภายในปี 2565 เพียงปีเดียว
4 ปีผ่านไปยังไม่มีการแก้ไขแม้แต่ฉบับเดียว**

ลำดับสิทธิที่แท้จริง

บันได 3 ขั้น

1 ผู้รับทุน

ขอเป็นเจ้าของก่อน พร้อมแผนและ
กลไกการใช้ประโยชน์

มาตรา 8 วรรคหนึ่ง

2 นักวิจัย

ขอได้เมื่อผู้รับทุนไม่ขอ และต้องรอ
หนังสือแจ้งผ่านหัวหน้าโครงการก่อน

มาตรา 8 วรรคสอง

3 ผู้ให้ทุน

ถ้าไม่มีใครขอ หรือไม่เปิดเผยผลงาน
ตกเป็นของผู้ให้ทุน

มาตรา 9

อย่าไปเชื่อว่า ตอนนี้นักวิจัยเป็นเจ้าของผลงานได้แล้ว — เป็นเจ้าของได้จริง แต่เป็นสิทธิลำดับที่ 2 และต้องรอหนังสือแจ้งก่อนเท่านั้น

1 สิทธิอยู่กับคนที่จะใช้ประโยชน์ ไม่ใช่อยู่กับคนที่จ่ายเงินให้ทุน

2 ถึงสถาบันจะเป็นเจ้าของ นักวิจัยก็ยังมีสิทธิได้ส่วนแบ่งรายได้ ตามมาตรา 14

4

ได้สิทธิมาแล้ว จะเริ่มนับเวลาอย่างไร

— ถ้าขอสิทธิมาแล้วเก็บไว้เฉย ๆ ท่านจะเสียมันไป และบางกรณีก็ไม่มี การเตือนล่วงหน้า

เส้นเวลา 6 จุด

1	ทันทีที่มีผลงาน	หัวหน้าโครงการวิจัยเปิดเผยผลงานต่อผู้รับทุนโดยเร็ว	มาตรา 7 วรรคสอง
2	ภายใน 90 วัน	นับแต่วันสิ้นสุดโครงการ ผู้รับทุนเปิดเผยผลงานต่อผู้ให้ทุน	ระเบียบฯ ข้อ 8 วรรคสอง
3	ชั้นแจ้งความประสงค์	ขอเป็นเจ้าของ พร้อมแผนและกลไกการใช้ประโยชน์	มาตรา 8
4	แผนรายปี 3 ปี	ครอบคลุม 4 ด้าน วิชาการ / สาธารณะ / พาณิชย / จำหน่ายจ่ายโอน	ระเบียบฯ
5	ภายใน 2 ปี	นับแต่วันที่ผลงานตกเป็นของตน ต้องนำไปใช้ประโยชน์	มาตรา 12 วรรคสาม
6	ถ้าไม่ใช้	ผู้ให้ทุนมีหนังสือเตือน ยังไม่ใช้อีก ตกเป็นของผู้ให้ทุน	มาตรา 12 วรรคสี่

ไม่มีค่าปรับ ไม่มีโทษจำคุก ไม่มีการเรียกเงินคืน — สภาพบังคับของกฎหมายคือการสูญเสียความเป็นเจ้าของ

กรณีนี้นักวิจัยขอเอง

ระเบียบบ กสว. ว่าด้วยการเปิดเผย ความเป็นเจ้าของ และการโอนผลงานฯ ข้อ 17

ตัวเลขนี้ไม่ได้อยู่ในตัว พ.ร.บ. — มาตรา 8 วรรคสี่ ให้เป็นไปตามระยะเวลาและหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนดโดยระเบียบ

ผู้รับทุน

ไม่ประสงค์เป็นเจ้าของ
หรือปล่อยให้พันกำหนด

ผู้ให้ทุน

แจ้งเป็นลายลักษณ์อักษร
ถึงหัวหน้าโครงการวิจัย

นักวิจัย

ยื่นได้เฉพาะเรื่องที่
สร้างหรือค้นพบ

ผู้ให้ทุนไม่ได้แจ้งตรงถึงนักวิจัย — กฎหมายให้แจ้งผ่านหัวหน้าโครงการ แล้วหัวหน้าโครงการแจ้งต่อนักวิจัยอีกทอดหนึ่ง

หลัก : 1 ปี

นับแต่วันที่ผู้ให้ทุนแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษร
ถึงหัวหน้าโครงการวิจัย

ยกเว้น : 90 วัน

ผลงานเป็นการประดิษฐ์ตามกฎหมาย
สิทธิบัตร และนำออกแสดงในงานแสดง
สินค้านานาชาติ หรืองานแสดงต่อ
สาธารณะของทางราชการ

ยกเว้น : 90 วัน

ผลงานเป็นพันธุ์พืชตามกฎหมายคุ้มครอง
พันธุ์พืช และมีการนำส่วนขยายพันธุ์มาใช้
ประโยชน์แล้ว

การตีพิมพ์บทความในวารสาร การนำเสนอในที่ประชุมวิชาการ หรือการเผยแพร่ทั่วไป ไม่เข้าข่ายยกเว้นนี้
ยังคงใช้กำหนด 1 ปีตามหลัก

ขอขยายเวลาได้ แต่ต้องพิสูจน์ความพยายาม

มาตรา 13

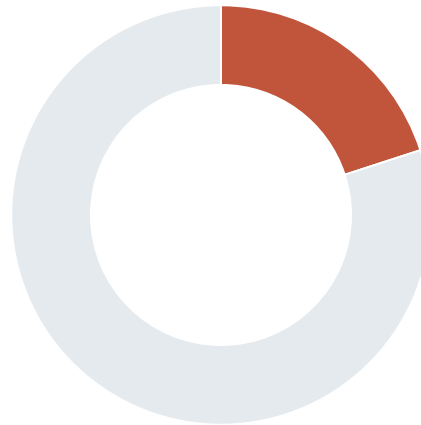

ทำได้ $\geq 50\%$ ของแผน

ใช้เป็นหลักฐาน
ความพยายามได้

ทำได้ $< 20\%$ ของแผน

เข้าข่ายไม่ควรอนุญาต
ให้ขยายเวลา

หลักฐานที่ยอมรับ

- Due diligence
- การสำรวจตลาด
- การยกระดับ TRL
- การหาผู้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิ
- การเข้าร่วมงานจับคู่ธุรกิจ

อุทธรณ์ต่อ กสว. ภายใน 30 วัน

และ กสว. ต้องวินิจฉัยภายใน 30 วัน

การเขียนแผนใช้ประโยชน์ในวันแรก = กำลังเขียนเกณฑ์ที่จะใช้ตัดสินใจตัวเองในอีก 2 ปีข้างหน้า

3 เรื่องที่ควรระวัง

1

ตีพิมพ์ก่อนยื่นคำขอสิทธิบัตร

ทำลายความใหม่ เสียสิทธิถาวร แก้ไม่ได้ ย้อนไม่ได้ ไม่มีกลไกใดใน TRIUP Act คุ้มครองให้

2

ไม่เปิดเผยผลงาน

ตกเป็นของผู้ให้ทุนตามมาตรา 9 โดยไม่มีขั้นตอนเตือนแบบมาตรา 12

3

เขียนแผนใช้ประโยชน์แบบเอาตัวรอด

ไม่มีคู่ค้าจริง ครบ 2 ปีแล้วถูกดึงสิทธิคืน

เส้นตาย — 90 วันนับแต่วันปิดโครงการ (ระเบียบฯ ข้อ 8 วรรคสอง) พ้นเส้นนั้นไม่ใช่แค่ล่าช้า แต่คือเสียสิทธิ

ทั้งฉบับไม่มีโทษอาญาแม้แต่มาตราเดียว สภาพบังคับคือการเสียความเป็นเจ้าของ สำหรับผลงานที่ดีแล้วถือว่าเป็นราคาที่แพงมาก

5

จากสิทธิบัตร 1 ใบ สร้างรายได้อย่างไร

ส่วนแรก ประตุที่กฎหมายเปิดให้ | ส่วนที่ 2 กำแพงที่กฎหมายยังกั้นไว้ ซึ่งสำคัญกว่า

มีสิทธิแล้วทำอะไรได้บ้าง

อนุญาตให้ใช้สิทธิ / ขายโอนสิทธิ

ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ให้ทุน

มาตรา 15 วรรคหนึ่ง

โอนให้นิติบุคคล ที่ผู้รับทุนมอบหมาย

ไม่ต้องขอความยินยอมจากผู้ให้ทุน

มาตรา 15 วรรคสอง

ต่อยอดวิจัยเอง / ใช้เพื่อ สาธารณประโยชน์

ไม่จำเป็นต้องขายเสมอไป

มาตรา 15 วรรคสอง คือฐานทางกฎหมายของ holding company และบริษัท spin-off ของมหาวิทยาลัย

ตัวอย่าง

พลังงาน

เพิ่มประสิทธิภาพเซลล์แสงอาทิตย์
ลดความร้อนสะสม ยืดอายุแผง

อาหารและเกษตร

แบคทีเรียโอฟาจจำเพาะ
ใช้แทนยาปฏิชีวนะในห่วงโซ่อาหาร

3 เรื่องที่ต้องระวัง

สิทธิที่ได้มาไม่ใช่กรรมสิทธิ์เด็ดขาด มีเงื่อนไขของรัฐติดมาด้วยเสมอ

มาตรา 16

สิทธิที่ขายให้เอกชนไม่เด็ดขาด 100%

ผู้ให้ทุนใช้ผลงานเพื่อการศึกษา ค้นคว้า ทดลอง วิจัย และพัฒนาได้เสมอ ไม่ว่าผลงานจะโอนไปเป็นของ
ผู้ใด — อย่ารีบปากให้สิทธิแต่เพียงผู้เดียวแบบเด็ดขาด เพราะให้ไม่ได้

มาตรา 20

คู่แข่งขอบังคับใช้สิทธิได้เอง

ผู้ประสงค์จะใช้ประโยชน์ยื่นคำขอต่อ กสว. ได้โดยตรง ถ้าเจ้าของถือไว้เฉย ๆ ไม่ทำอะไรใน 2 ปี — ต่างจาก
march-in ของสหรัฐฯ ที่ต้องรอรัฐริเริ่ม และไม่เคยใช้สำเร็จเลยกว่า 40 ปี

มาตรา 21

ภาวะฉุกเฉิน รัฐสั่งใช้ได้

นายกรัฐมนตรีโดยอนุมัติ ครม. สั่งให้หน่วยงานของรัฐใช้ประโยชน์ได้ ในภาวะสงคราม ภัยพิบัติ หรือ
ผลกระทบร้ายแรงต่อสุขภาพประชาชน โดยเสียค่าตอบแทนที่เป็นธรรม ฟ้องเพิกถอนได้ภายใน 60 วัน

การถือสิทธิไว้เฉย ๆ ในประเทศไทย เสี่ยงกว่าในอเมริกา

ถ้าต้องขึ้นศาล ชั้นที่ไหน

ศาลทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศกลาง

มาตรา 22

ศาลปกครอง — ไปไม่ได้

พ.ร.บ.จัดตั้งศาลปกครองฯ มาตรา 9 วรรคสอง (3) ยกเว้นคดีที่อยู่ในอำนาจศาลชั้นอุทธรณ์พิเศษออกจากอำนาจศาลปกครองอยู่แล้ว

คำวินิจฉัยให้เป็นที่สุด ในมาตรา 13 และมาตรา 20 หมายถึงที่สุดในชั้นฝ่ายปกครองเท่านั้น ไม่ได้ตัดสิทธิที่จะไปศาล

- 1 บทบาทของมหาวิทยาลัยคือเชื่อมนวัตกรรมกับผู้ใช้ ไม่ใช่สะสมสิทธิบัตร
- 2 สิทธิที่ได้มาไม่ใช่กรรมสิทธิ์เด็ดขาด มีข้อจำกัดของรัฐติดมาเสมอ
- 3 ภาระการพิสูจน์อยู่ที่ตัวเรา ไม่ใช่ที่รัฐ

6

กฎหมายบังคับใช้มา 4 ปีแล้ว ทำไมจึงยังไม่เห็นผลที่ชัดเจน

มีคำตอบ 3 ข้อ

คำตอบมี 3 ข้อ

1

คน

ต้องการคนที่เข้าใจเทคโนโลยี
กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา และ
ตลาด พร้อมกันในตัวคนเดียว
ประเทศไทยยังไม่มีเส้นทางอาชีพที่
ชัดเจนให้กับบุคคลนี้

18,248 คน

บุคลากรสายถ่ายทอดเทคโนโลยี
ของจีน ณ ปี 2567

2

ความชัดเจนของผลประโยชน์

ทั้ง พ.ร.บ. และกฎหมายลำดับรอง
14 ฉบับ ไม่ได้กำหนดสัดส่วนการ
แบ่งรายได้ให้นักวิจัยได้เลย อำนาจ
กำหนดจริงอยู่ที่ระเบียบของแต่ละ
สถาบัน

ไม่กำหนด

หากนักวิจัยหลายคนตกลงกันไม่ได้
ให้ถือว่าแบ่งเท่ากัน

3

ผลประโยชน์ทับซ้อน

อาจารย์มหาวิทยาลัยรัฐมีสถานะเป็น
เจ้าหน้าที่ของรัฐ การถือหุ้นใน
spin-off ที่รับอนุญาตจากสถาบัน
ตัวเอง อาจชนกับกฎหมาย ป.ป.ช.

ไม่ยกเว้นให้

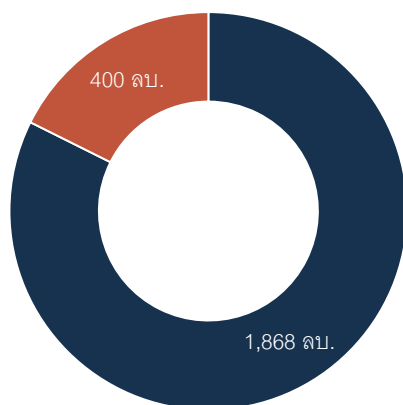
TRIUP Act เปิดประตูให้ แต่ไม่ได้
ยกเว้นกฎหมาย ป.ป.ช.

ความเสี่ยงเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนตกอยู่ที่ตัวอาจารย์ล้วน ๆ — ก่อนถือหุ้นใน spin-off ให้ปรึกษานิติกรของสถาบันและตรวจระเบียบภายในก่อน

ข้อสังเกต

วิทยานิพนธ์จุฬาฯ — ชนันท์ ชนบุญทด คณะรัฐศาสตร์ พ.ศ. 2565

งบที่ วช. ได้รับจากกองทุน ววน. ปี 2564 รวม 2,268 ล้านบาท

■ Strategic Fund (วิจัยประยุกต์) ■ Fundamental Fund (วิจัยพื้นฐาน)

82 : 18

สัดส่วนวิจัยประยุกต์ต่อวิจัยพื้นฐาน
บทบาท วช. เปลี่ยนจากผู้จัดสรรทุน
สู่นักลงทุน

ข้อสังเกตของผู้วิจัย — เมื่อกลไกตลาดเข้ามามีการจัดสรรทุน งานวิจัยพื้นฐาน
และงานสายมนุษยศาสตร์-สังคมศาสตร์ ซึ่งแปลงเป็นสินค้าได้ยากกว่า มี
แนวโน้มถูกลดระดับการจัดสรรทุนลง

สิ่งที่กฎหมายเตรียมไว้ แต่แทบไม่มีใครพูดถึง

มาตรา 4 (4)

ก้นงานวิจัยที่เป็นพื้นฐานสำคัญออกจากการแปรเป็น
ทรัพย์สินเอกชน

มาตรา 18–19

กองทุนสนับสนุนเทคโนโลยีที่เหมาะสมแก่เกษตรกร
วิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจเพื่อสังคม พร้อมค่าตอบแทน
นักวิจัย มีระเบียบรองรับ 3 ฉบับ

กฎหมายปลดล็อกได้แค่เรื่องสิทธิ ส่วนที่เหลือคือคน ระบบ และความไว้วางใจ — ถ้าเราไม่ทำ หิ้งเดิมก็จะ
กลายเป็นหิ้งใหม่ที่มีชื่อเจ้าของติดอยู่

วันนี้ใครเป็นเจ้าของงานวิจัย และใครได้ประโยชน์บ้าง?

เดิม นักวิจัยได้....

บทความหนึ่งชิ้น

ผลงานสำหรับขอตำแหน่งวิชาการ

สิทธิขออนุญาตไป

TRIUP Act ย้ายความเป็นเจ้าของมาไว้ในมือของสถาบัน และในบางกรณี มาไว้ในมือของท่านเอง

และรับรองว่าท่านต้องได้ส่วนแบ่งรายได้เสมอ ตามมาตรา 14

แต่ย้ายมาพร้อมเวลาที่กำลังเดินอยู่ พร้อมหน้าที่ที่ต้องรายงาน และพร้อมเงื่อนไขว่าถ้าไม่ใช่ ก็ต้องคืน

6 คำถามที่พบบ่อย

ตอบไว้ล่วงหน้า

1 สัญญาที่เซ็นก่อนกฎหมายมีผล

ใช้กฎหมายนี้ไม่ได้ เพราะไม่มีบทเฉพาะกาล

2 นักวิจัยขอเป็นเจ้าของได้ไหม

ได้ แต่ต้องรอหนังสือแจ้งก่อน แล้วยื่นภายใน 1 ปี เหลือ 90 วันเฉพาะ 2 กรณี คือ การประดิษฐ์ที่นำออกแสดง และพันธุ์พืชที่นำส่วนขยายพันธุ์ไปใช้

3 หลายสถาบันร่วมให้ทุน

แบ่งสิทธิตามที่ตกลงในสัญญาร่วมให้ทุน (มาตรา 10 วรรคหนึ่ง)

4 ดีพิมพ์ไปแล้ว

โดยหลักจดสิทธิบัตรไม่ได้ เว้นแต่เข้าข่ายยกเว้นความใหม่ ซึ่งเงื่อนไขเคร่งครัดและระยะเวลาสั้น

5 ส่วนแบ่งของนักวิจัยเท่าไร

กฎหมายไม่กำหนด ระเบียบของสถาบันท่านเป็นผู้กำหนด

6 ทุนจากเงินรายได้ของมหาวิทยาลัย

ไม่เข้า พ.ร.บ. นี้ ให้ดูที่มาของทุนเป็นหลัก

นักวิจัยควรทำอะไรบ้าง

1

เปิดสัญญารับทุน ในวันที่

ถ้าได้รับทุนตั้งแต่ 7 พฤษภาคม 2565 เป็นต้นไป อยู่ใต้กฎหมายนี้แล้ว และเวลากำลังเดินอยู่

2

อย่าเพิ่งส่งบทความตีพิมพ์

ถ้างานนั้นมีโอกาสจดสิทธิบัตรได้ คุยกับหน่วยทรัพย์สินทางปัญญาของสถาบันก่อน
ระยะที่รอคอย อาจช่วยรักษาสิทธิอายุ 20 ปีไว้ได้

3

อ่านระเบียบการแบ่งรายได้ของสถาบันตัวเอง

เพราะกฎหมายไม่ได้กำหนดสัดส่วนไว้ให้ ถ้าท่านไม่เคยอ่าน ท่านก็ไม่ว่ากำลังต่อรองอยู่บนฐานอะไร

ขอบคุณครับ

ว่าที่พันตรี ดร.ศรัณย์ อมาตยกุล

sarun@amatyakul.com

LINE ID : Amatyakul

